

על אותיות ואותות

מסע אל פילוסופיית השפה של האדה"ז

חלק א': בין גילוי לכיסוי, בין דיבור לשתיקה

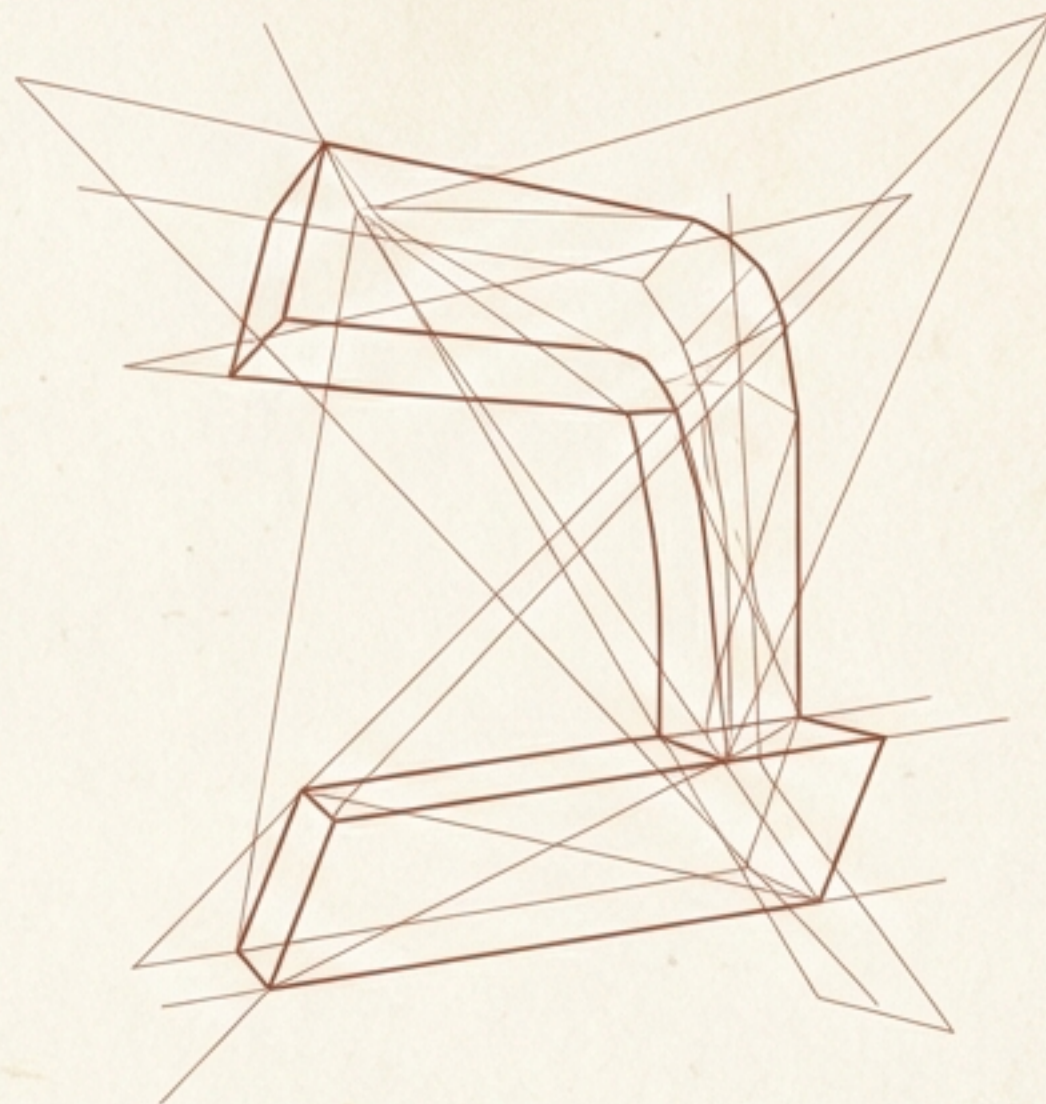
חקירה של הממשות הפיגורטיבית והסמנטית של האות העברית, ותפקידו של האדם כפרשן של המציאות.

The Physical

ממשות פיגורטיבית
צורה בעלת קיום עצמאי, אך
כשלעצמה – חסרת משמעות סמנטית.

The Abstract

מסמן אולטימטיבי
האות מהדהדת במרחב מסומן
רעיוני מופשט ואינסופי.

המסמן הכפול

האותיות משמשות
כמסמן כפול
(Double Signifier).

זהו המתח המובנה באות:
בין הסופיות של הדיו והצורה,
לבין האינסופיות של
הרעיון שהיא נושאת.

האות כנס ומופת

כמו שמשה עושה 'אותות' כדי
לאותת לפרעה על פלא על-טבעי,
כך האות הכתובה מאותתת על
פלא הטמון במציאות הדוממת.

**האות היא גילוי של הבלתי
צפוי מתוך הדומם.**

אות

"וְאֵת הַמַּטֶּה הַזֶּה תִּקַּח
בְּיָדְךָ אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה
בּוֹ אֶת הָאֹתֹת"
(שמות ד' יז)

לימינאליות מובנית:
האות עומדת על הסף שבין
המוחשי למופשט.

הממשק האנושי: מ'דבר' ל'שם'

הזיקה בין האדם לעולם
היא זיקה לשונית.
אנו לא תופסים את הדבר
כשלעצמו, אלא את שמו.

השפה מכילה את העיבוד
הפרשני, התרבותי
והערכי שלנו.

סובייקט

אובייקט

"אנו קוראים לדברים בשמם.
אבל באמת זה אינו אך בשמם,
אלא בשמנו שלנו."

שבירת הדטרמיניזם

המצב הפאסיבי: האדם נתון בכבלים פטאליים של מציאות שרירותית וקבועה.

המצב האקטיבי: באמצעות השפה, האדם 'טובע את חותמו' ונותן את אותותיו במרחב.

האדם מזקיק את ההוויה אליו, אל עולמו האישי החד-פעמי.

דִּבֶּר אֶחָד לְדוֹר: דיבור כשליטה

המילה 'שליט' והמילה
'דִּבֶּר' (מנהיג)
שזורות זו בזו.

המלך מיישם את מלכותו
באמצעות דברו.
יכולת הדיבור של
המציאות היא שמאפשרת
לאדם לעשות בה כבתוך
שלו.

"יְדַבֵּר עַמִּים תַּחְתִּינוּ"
(תהילים מז' ד')

"דִּבֶּר אֶחָד לְדוֹר
וְאֵין שְׁנֵי דְבָרִין לְדוֹר"

(סנהדרין ח' ע"א)

קוד המקור: לא אנחנו היוצרים

האותיות אינן פרי מוחו של האדם.
הן חומרי הגלם הראשוניים של הבריאה.
לכל דבר בבריאה יש 'צירוף' אותיות שברא אותו.

**"יודע היה בְּצִלָּאֵל לְצַרֵּף אוֹתוֹת
שֶׁנִּבְרָאוּ בַּהֵן שְׁמַיִם וָאָרֶץ"**

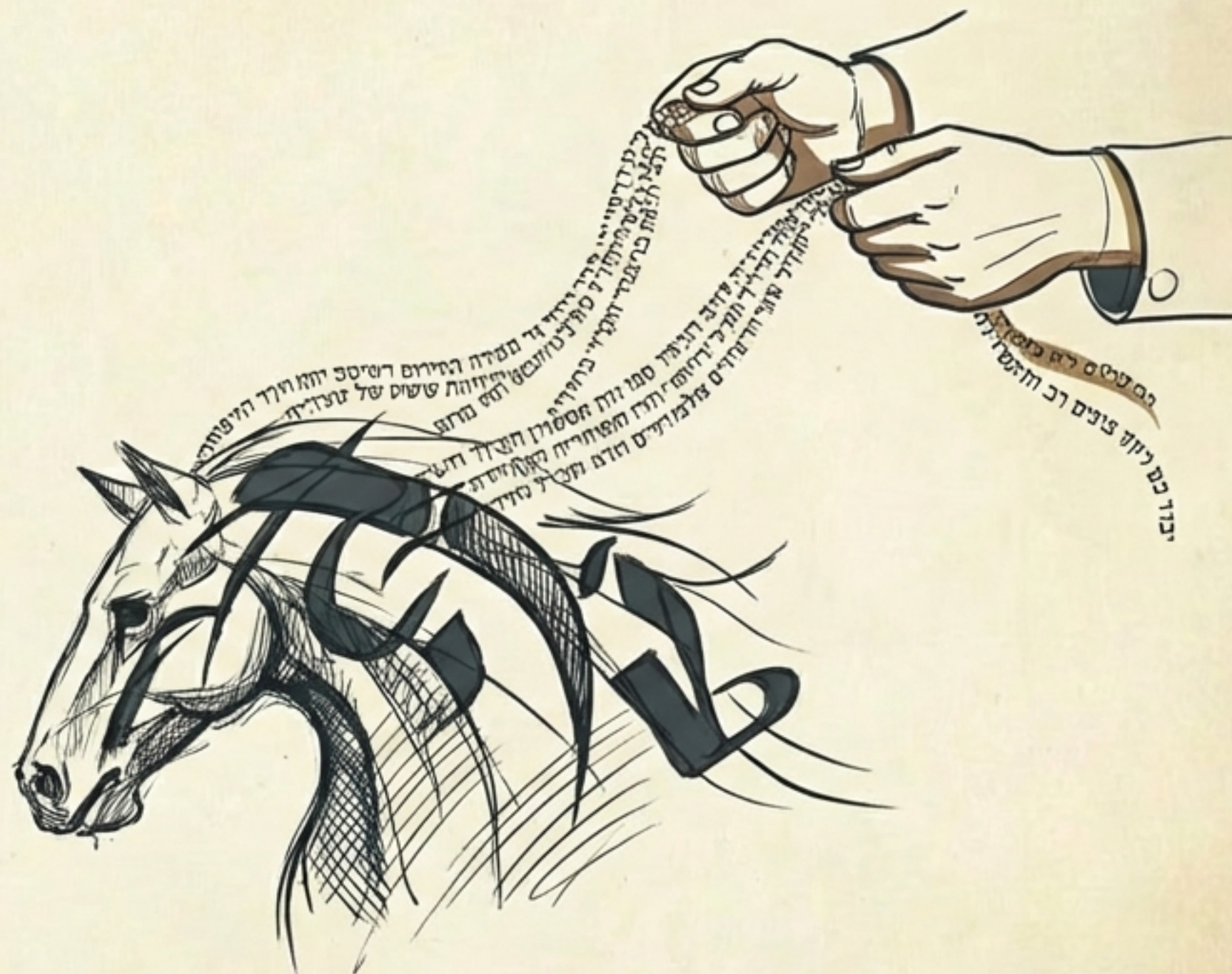
(ברכות נה' א')

האדם אינו ממציא את האותיות, הוא 'יודע דעת עליון' –
הוא חושף את הקודים האלוהיים המהדדים בראשית ההווה.

הרוכב והסוס

האדה"ז רואה את האדם כמי
ש'רוכב' על גבי האותיות.

- האותיות: נושאות את האדם, קוראות לו לצאת החוצה, מאותתות לו על הדבר.
- האדם (הרוכב): אוחז במושכות, מצרף את הצירופים, ומייעד את האותיות כדי להעניק משמעות לאובייקט הדומם.

זהו ריקוד של 'רכוב ומנהיג' – האדם מנווט, אך הכוח הוא כוחן של האותיות.

תשוקת האותיות

“הַאֲתִיּוֹת שְׁאֵלוּנִי עַל בְּנֵי וְעַל פִּיעַל יְדֵי תְצַוֵּנִי”

(ישעיהו מה' יא – בפרשנות האדה"ז)

כשהאותיות נמצאות אצל האל, הן מופשטות
ונעדרות פשר. הן משחרות ומבקשות
לרדת אל העולם, אל 'בניו'.

רק באמצעות האדם יכולות האותיות
להפוך ל'פועל ידי' – להתממש
להתממש במציאות הקונקרטית.

העולם / האדם

כשהאותיות נעלמות: הגלות כשתיקה

“אותֵינו לא ראינו אין עוד נְבִיא”

(תהילים עד' ט')

מהי גלות?

מציאות דוממת, קפואה וסתמית.
הדברים אינם 'משדרים' לנו מאום.

האותיות מסתלקות חזרה להיכלן
התיאורטי והעולם נותר ללא פענוח.

מטאפורת השינה

- בשינה, האדם עוצם עיניים.
מסך יורד על הראייה.

- התכנסות פנימה אל תוך העצמי
וניתוק מן המרחב.

האדם הישן הוא עיוור לאותות המציאות.
הוא אינו קולט את השדרים שהעולם שולח אליו.
הגלות היא שינה קולקטיבית של התודעה הפרשנית.

שתיקה היא מוות

שינה ועיוורון הושוו בחז"ל למוות (היעדר אינטראקציה).
אדם שאינו מסוגל ל'משמע' את ההוויה, נחשב כמת.

“לֹא הַמָּתִים יִהְיוּ יָהּ וְלֹא כָּל יִרְדֵּי דֹמָה”
(תהילים קטו' יז')

'דומה' מלשון דממה. דממה' מלשון דממה.
דממת המוות מרוקנת את היש מכל זיק של משמעות חיה.

התעוררות: מציאות סמנטית חיה

- התכלית: לחלץ את העולם מדממת הסתמיות.

- האמצעי: האדם כגורם מְמַצֵּעַ. נביעה תבונית שנוגעת בשורש הדברים.

מציאות שבה האותיות מאותתות מכל דבר ודבר
שנגלה לנגד עינינו. כל אובייקט דומם
מתממשק חזרה עם הראשית האלוהית.

סוף חלק א'

במאמר הבא: גאולה

כיצד מתגלה הממד הפנימי של האותיות דווקא בתוך חשכת הגלות?

